

Datum
2023-09-18

Stab och medlemsdialog
Tomas Malmström
08-677 25 02
tomas.malmstrom@energiforetagen.se

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

E-post: registrator@ei.se
Ei ärendenr: 2023–103659

Synpunkter på "Metodbeskrivning för kostnader för flexibilitetstjänster 2024-2027 - utkast"

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Inledning

Energiföretagen Sverige ("Energiföretagen") tackar för möjligheten att komma med synpunkter på Energimarknadsinspektionens ("Ei:s") dokument "Metodbeskrivning för kostnader för flexibilitetstjänster 2024–2027 - utkast".

Sammanfattning

- Den beskrivna metoden anger endast vad som kommer att gälla för perioden 2024-2027, vilket skapar osäkerhet för efterföljande perioder
- Metoden saknar "uppsida" och det kan därför ifrågasättas om det verkligen utgör ett sådant incitament som avses i 5 kap. 12a § ellagen
- Metoden förefaller inte beakta att tillkommande kringkostnader för rationell användning av flexibilitetstjänster kan utgöra en barriär för att komma igång med användning av flexibilitetstjänster, på grund av regleringsmodellens utformning i övrigt
- Kostnaderna för flexibilitetstjänster riskerar att försämra utfallet i DEA-beräkningen i tillsynsperioder från och med 2028, beroende på andra lagstadgade skyldigheter som är utom elnätsföretagens kontroll

Bakgrund

Införandet av en ny bestämmelse för systemansvariga för distributionssystem avseende användning av flexibilitetstjänster har sitt ursprung i elmarknadsdirektivet. Efter genomförd implementering i svensk lagstiftning framgår sedan 2022 av 5 kap. 12a § ellagen att *”När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning flexibilitetstjänster används och förbättrar effektiviteten i nätverksamheten. Bedömningen får medföra en ökning eller minskning av intäktsramen.”*. Med de begrepp som används i intäktsramssammanhang rör det sig alltså om ytterligare ett incitament som ska införas (utöver redan befintliga incitament för kvalitet och effektivt utnyttjande av elnätet). För att vara förenlig med såväl elmarknadsdirektivet som med ellagen **måste** alltså modellen för intäktsreglering kompletteras med ett sådant incitament.

Betydelsen av ”incitament”

Enligt Energiföretagens mening kännetecknas ett incitament av en konstruktion som har både en uppsida och en nedsida, eller som ofta uttryckt *”både morot och piska”*. Detta menar vi stöds av ellagens skrivning om *”... ökning eller minskning av intäktsramen.”*. Ytterligare förtydliganden kring detta framgår av förarbetena enligt följande:

”Energimarknadsinspektionen bör kunna utgå från att nätföretagen lever upp till en viss nivå utan att det krävs särskilda incitament. En ökning av intäktsramen bör komma i fråga när ett företag förbättrar effektiviteten genom att använda flexibilitetstjänster på ett sätt som överträffar en sådan nivå.” (Prop. 2021/22:153 s. 166)

Vår förståelse är även att ett incitament i det här sammanhanget (för användning av flexibilitetstjänster) är något som ska syfta till att underlätta framväxten av alternativa lösningar till investeringar och utbyggnad av elnätet. Vid ett sådant övervägande kommer investeringars kostnadstäckning för avskrivning och rimlig avkastning att jämföras med den alternativa lösningens bidrag till intäktsramen. I sammanhanget kan noteras att SWECO i rapporten *”Incitament för flexibilitetstjänster i intäktsramsregleringen – En rapport till Energimarknadsinspektionen – oktober2021”* bland annat föreslår att *”Incitamentsbelopp beräknas på rimliga kostnader för effektiv flexibilitet”*. Ett resonemang förs i rapporten om just jämförelse mellan olika typer av lösningar och att incitamentbeloppets nivå åtminstone inledningsvis bör premiera köp av flexibilitet högre än traditionella lösningar.

Generella synpunkter

Förutom de synpunkter vi lämnar här, på den relativt kortfattade metodbeskrivningen, ser vi fram emot en fortsatt och fördjupad dialog i frågan. Detta gäller dels på kort sikt inför tillsynsperioden 2024-2027, men framför allt på längre sikt inför tillsynsperioden 2028-2031. Slutförande av annan pågående regelverksutveckling avseende flexibilitetstjänster, samt ökad faktisk tillämpning av sådana, kräver sannolikt uppföljning och anpassning av incitamentet.

Definitionen av flexibilitetstjänster måste vara tydlig och enhetlig mellan olika tillämpningar där begreppet används. Flexibilitetstjänster är till exempel centralt även i arbetet med nätutvecklingsplaner.

I det här tidiga skedet anser vi att det primära syftet med tillämpad metodik bör vara att skapa tillräckliga incitament för att underlätta användningen av flexibilitetstjänster. Detta eftersom det finns en allmän förväntan på en sådan utveckling från myndigheter och beslutsfattare samt för att skärpning av vissa regelverk redan nu medför en förändrad kravbild för elnätsföretagen där flexibilitetstjänster utgör ett nytt inslag.

Synpunkter på den beskrivna metoden

En allmän reflektion är att metoden uttryckligen beskriver vad som ska gälla för perioden 2024-2027. Med tanke på vikten av stabila förutsättningar, vore det en fördel med kännedom även om vad som händer från och med 2028 och framåt. Det framgår ingenting i underlaget om någon vidareutveckling av incitamentet planeras eller i så fall på vilket sätt.

Vi uppfattar det som att något effektiviseringskrav inte ska tillämpas på kostnader för flexibilitetstjänster för perioden 2024-2027. Bidraget till intäktsramen kommer inledningsvis att utgöras av en prognos som sedan ersätts med verkligt utfall. Jämfört med övriga löpande påverkbara kostnader kommer då kostnadstäckningen att vara högre - i själva verket full kostnadstäckning. Det ser vi positivt på. Samtidigt konstaterar vi att full kostnadstäckning är det bästa utfallet man kan uppnå, någon ytterligare "morot" saknas. Vi ifrågasätter då dels om metoden uppfyller kriterierna för att utgöra ett fullödigt incitament, dels i vilken utsträckning flexibilitetstjänster i realiteten kommer att kunna utgöra ett alternativ till investeringar och utbyggnad av elnätet.

Om definitionen av "Kostnader för flexibilitetstjänster" inte inkluderar kringkostnader för IT-system, personal, administration m.m. för ett rationellt arbete med användning av flexibilitetstjänster, ser vi en risk för att föreslagen metod totalt sett inte kommer att ge tillräckliga incitament. Den här nya typen av kostnader kommer sannolikt inte finnas med i den historiska referensperioden för löpande påverkbara kostnader och kommer därför inte med automatik inrymmas i intäktsramens tillåtna kostnadsnivå för perioden 2024-2027. Den här problematiken kan komma att utgöra en barriär för att komma igång med användning av flexibilitetstjänster och förefaller inte vara beaktad i föreslagen metod. Ett sätt att förstärka incitamentet skulle kunna vara att denna typ av kostnader, som möjliggör användningen av flexibilitetstjänster, skulle specificeras särskilt och uttryckligen få tillåtas utgöra ett tillägg till de historiska löpande påverkbara kostnaderna.

När det gäller benchmarkingen för effektivitetskravet (DEA-beräkningen) anges att kostnaderna för flexibilitetstjänster kommer att anges till noll för referensperioden 2018-2021. Därmed finns för perioden 2024-2027 förutsättningar för ett bättre utfall i benchmarkingen, beroende på vilken ökad output flexibilitetstjänsterna bidrar med. Det är positivt för kommande

tillsynsperiod 2024-2027, men för framtida perioder är osäkerheten stor avseende utfallet i DEA-beräkningen. Till exempel den skärpta anslutningsplikten enligt ellagen 4:2 kan i vissa fall komma att innebära att flexibilitetstjänster måste anskaffas, så länge de är samhällsekonomiskt motiverade. I dagsläget är det svårt att avgöra om kostnaderna för den delen alltid kommer att vara företagsekonomiskt motiverade och vilken påverkan det skulle kunna få i DEA-beräkningen.

Energiföretagen Sverige

Tomas Malmström
Ansvarig elnät, Regelverk och marknadsroller
Stab och medlemsdialog